

İZMİR ULAŞIMINDA ESNAFIN ÖNEMİ, YERİ VE GELECEĞİ

Hilmi KURTOĞLU
İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
Başkan Vekili

Birliğimiz; 1958 yılında kurulmuş, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Esnaf ve sanatkarlar ile bunların yanlarında çalışanların mesleki ve teknik ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmelerini ve mesleki eğitimlerini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve tüketici ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak, meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kurulan İzmir ve ilçelerindeki 131 Odanın bağlı olduğu İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği; kendisine bağlı oda ve üye sayısı bakımından, İstanbul'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği'dir.

Birliğimize bağlı 131 Meslek Odası, bu Odalara bağlı olarak 140.000 i aktif olmak üzere toplam 340.000 kayıtlı esnaf ve sanatkar bulunmaktadır.

Birliğimize bağlı Odalardan 32'si şoför odası olup, metropol alan içerisinde bulunan Şoför Odalarına kayıtlı 21.000 şoför esnafı bulunmaktadır. Bunlardan 4616 adedi yük, 15702 adedi yolcu taşımaktadır. Bu taşımacılığın kurumsallaşması aşamasında öncelikle yasal olarak Birliğimize bağlı Odalarımıza kayıtlı taşımacı esnafın kendi içlerinde sektör bazında kurumsallaşmak için Kooperatifler kurmak suretiyle çalışmaktadırlar. İl bazında Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü kayıtlarımızda tespit edilen 167 adet taşıma kooperatifi mevcut olup, bunlardan 110 adedi yolcu, 57 adedi yük taşımacılığı üzerine kurulmuştur. Yolcu taşımacılığında 888 kişi, yük taşımacılığında ise 225 kişi olmak üzere toplam 1113 kişi faaliyet göstermektedir. Kayıtlarımızdan yapılan değerlendirmede kurumlaşmanın yetersiz olduğu açıkça görülmektedir.

Metropol alanda 21 şoför odamız bulunmakta, 11 şoför odamız da ilçelerimizde faaliyet göstermektedir.

1998 yılından bu yana şoför esnafımızın Güzergah İzin Belgesi işlemleri Birliğimiz bünyesinde kurulan Ulaşım Birimince yürütülmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte metropol alana dahil olan Menemen, Aliğa, Foça, Bayındır, Torbalı, Kemalpaşa, Bağyurdu, Urla, Menderes, Selçuk, Seferihisar ilçelerimize bağlı köyler mahalle haline gelmiştir. Mahallelerden ilçe merkezine, ilçe merkezinden de il merkezine taşımacılık, ilçeye ait mevcut ticari taksiler, minübüs ve otobüsler ile yapılmaktadır. Kamyonlar / kamyonetlerin Büyükşehir Belediyesi ulaşım sistemi içerisinde bütünleşmesi için de Birliğimiz ve UKOME işbirliği ile önemli çalışmalar yapılmıştır.

Bu önemli çalışmalarımızdan ilki 13.05.2005 tarihinde; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içine dahil edilen yerleşimlerdeki karayolu ile yolcu taşımalarında düzen sağlamak amacıyla, Ulaşım Koordinasyon Müdürlüğü'nce hazırlanan "İzmir Büyükşehir Belediyesi Karayolu Toplu Taşımacılık Esasları Yönergesi"dir.

Bu Yönergenin amacı, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içine dahil edilen yerleşimlerdeki Karayolu ile yolcu taşımalarında, taşıma düzeni ve güvenliğini sağlamak, sürücülerin niteliklerini, sorumluluklarını belirlemek ve denetlemektir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içine katılan yerleşimlerden toplu taşımacılık yapan ticari araçların çalışma usul ve esaslarını belirlemek ve Güzergah İzin Belgesini düzenlemek, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları dışından yapılacak yolcu taşıma hizmetlerinin İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırına girişten itibaren izleyecekleri güzergah ve son durak yerleri belirlemek de Yönergenin amaçlarındandır.

Daha sonra Mahkeme Kararı ile iptal edilen İzmir Büyükşehir Belediyesi Karayolu Toplu Taşımacılık Esasları Yönergesinin yerine tüm konuları bağlayıcı olarak 26.09.2007 tarih, 2007 / 151 sayılı UKOME Kararı çıkarılmıştır.

Bu karara istinaden Metropol alana yeni katılan ilçelerimizden İzmir'e taşımacılık yapan yaklaşık 1.600 adet esnafımızın Güzergah İzin Belgesi işlemleri tamamlanmıştır.

Köyden dönüşen mahalle yerleşim birimlerinden ilçe merkezine taşıma konusunda yaklaşık 200 esnafımıza Güzergah İzin Belgeleri verilmiş olup, diğer üyelerimizin Güzergah İzin Belgesi işlemleri de tamamlanmak üzeredir.

5216 sayılı Kanunla belirlenen İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisine katılan ilçelerimizde 425 adet ticari taksi adına tescil edilmiş olup, dağılımı şöyledir:

- Menemen 50 Adet
- Foça 41 Adet
- Aliğa 68 Adet
- Urla 53 Adet
- Seferihisar 37 Adet
- Menderes 61 Adet
- Kemalpaşa 29 Adet
- Torbalı 50 Adet
- Bayındır 35 Adet

Ayrıca; hafif yük taşımacılığında İlimizde; 2656 adet kamyon, 1788 adet kamyonet hizmet vermektedir. Hafif yük taşımacılığında İlimizdeki tüm kamyonetlerin K plaka serisinde ve renklerinde de bir bütünlük sağlanmak üzere standartlar getirilmiştir. Araçlarımızın çalışma alanlarındaki önemli sorun olan durak çalışmaları güncelliğini koruyarak sürmektedir.

TAKSİ – TAKSİ DOLMUŞ YÖNERGESİ

3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yasası kapsamında İlimiz metropol alanı içerisinde 2821 adet ticari taksi ve 196 adet taksi dolmuş olarak çalışan araç sahibi esnafımız bulunmaktadır. Bu esnafımızın çalışmalarında günümüze kadar belli kriterler zaman zaman belirlenmesine rağmen bir bütünlük sağlayan yönerge niteliğinde ilk çalışma "Taksi-Taksi Dolmuş Yönergesi" 08.11.2006 Tarih, 2006 / 281 No.lu Ukome Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiş, 11.02.2009 tarih, 2009 / 24 No.lu UKOME Kararı ile yeniden güncellenmiştir.

Bu yönerge gereğince; UKOME'ce güzergahları, durakları ve sayıları belirlenen, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde çalışan taksi ve taksi dolmuşların çalışma usul ve

esaslarını düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile getirilen en büyük yenilik taşıma sektörü içinde yer alan şoför esnafının çalışmalarında hizmet kalitelerini arttırabilmek için yapılacak eğitim çalışmalarıdır. Bunun yanı sıra araçların teknik kapasitelerinin değerlendirilmesi ve taşıyacağı kriterlerin oluşturulması ve en önemlisi hizmetlerin aksamadan yürümesi için şoför esnafını çağdaş bir yapıya kavuşturmakadır.

MINİBÜS ÇALIŞMA YÖNERGESİ

Daha önceden hazırlanan minibüs çalışma yönergesi günün ihtiyaçlarına göre ticari taksilerde olduğu gibi İzmir halkının daha kaliteli hizmet alması ve taşıma sektörü içindeki şoför esnafının da kendi çalışma alanlarındaki hizmet kalitelerini arttırmaları için yine Birliğimiz ve UKOME ile birlikte ortaklaşa olarak Milli Eğitim Müdürlüğünün de desteği alınarak taşıma sektöründeki esnafın eğitimi esas alınmıştır.

Bu yenilikleri kapsayan çalışmalar Minibüs Çalışma Yönergesi olarak 08.11.2006 Tarih,2006 / 280 No.lu Ukome Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönerge; İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde hatlı olarak çalıştırılan Merkez Hatlı Belediye Ruhsatlı Ticari (M) Plakalı taşıtlara ilişkin kuralları belirtmektedir.

SERVİS ARAÇLARI YÖNERGESİ

Servis taşımacılığı İlimizde 1998 Yılında 86 / 10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda ticari plaka alma usul ve esaslarına servis araçlarının da dahil edilmesi ile başlamıştır. Ancak zaman zaman yerel mahkemelerin kararları ve İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği görüşleri ile İlimizde (S) Plakası ve 5 rakamla belirlenen servis taşımacılığı konusunda 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereği yapılan araçların trafikten men işlemleri konusunda aksaklıklar meydana gelmiştir.

Bu konuda gelinen son nokta Danıştay Kararı ile S plakası olmayan araçlar trafikten men edilmesi yönündedir.

Bunun yanı sıra servis taşımacılığı ile ilgili olarak ilk defa çalışma prensipleri ve çağdaş taşımacılığın yerine getirilmesi için diğer sektörlerde olduğu gibi servis taşımacılığı ile ilgili olarak Servis Araçları Yönergesi 13.12.2006 Tarih, 2006 / 298 No.lu UKOME Kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiş olup, 2008 / 112 No.lu UKOME Kararı ile güncellenmiştir.

İzmir İl sınırları içerisindeki “S Plaka” sayısının 86/10553 sayılı “Ticari Plaka Alma Usul ve Esasları”na ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı koşullarında İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı Ulaşım Dairesi Başkanlığınının 25 Şubat 2009 tarih, 2009 / 49 no.lu UKOME Kararı ile ihale şartları belirlenmiş olup, İlimizde ilk kez “S Plaka Sayısının 500 adet Arttırılması İhalesi” yapılmıştır.

Bu Yönerge; İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde UKOME’ce belirlenen güzergahlarda yolcu taşıma izni verilen servis araçlarının kamu / resmi kurum ve kuruluşları, özel şirket personeli ile okulların öğrenci / personeli için kiraladıkları / özmal servis araçlarının, servis taşımacılığı yapan “ S ” plakalı her türlü araçların, çalışma esas ve usullerini, ruhsat alma esaslarını, uygulamayı yürütecek ve denetleyecek olan kuruluş ve organların yetki ve sorumluluk alanlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

CEZALAR

Kabul edilen bu yönergelerde verilen hizmetin arttırılması için birtakım yasaklamalar getirilmiştir. Bu yasaklamaların karşılığı olarak da doğru hizmette bulunmayan taşımacı esnafına caydırıcı nitelikte cezalar getirilmiştir.

Bu cezalar, caydırıcı olmasının yanı sıra tekrarı halinde daha fazla para cezası, hatta araçlara verilen çalışma ruhsatının iptal edilmesine kadar gitmektedir.

Cezalar konusunda da ortak çalışmamız sonuçlanmış olup Büyükşehir Belediye Meclisince onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Yukarıda izah ettiğimiz çalışmalar Büyükşehir Belediye Yasası'nın getirdiği genişlemenin sorunlarını minimuma indirmek, aynı zamanda sonradan katılan ilçelerde taşıma sektöründeki esnafımızın bu bütünleşmeye en uygun şekilde uyum sağlayarak onların haklarını korumak ve eski metropol alandaki taşıma sektöründe faaliyet gösteren üyelerimizin de hak kayıplarını önlemek üzere yapılmıştır. Bu çalışmalarda Birliğimiz ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ile ortak çalışmalarımız ile sonuçlanmıştır

MASTER PLANINDA ESNAFIN YERİ

İzmir Büyükşehir Belediyesinin hazırlamakta olduğu ulaşım master planı içinde taşıma sektöründeki esnafımız önemli bir yer kapsamaktadır. Ancak bu master plan çalışmalarında ve özellikle raylı sistem ile deniz ulaşımını bütünleştirici nitelikteki düzenlemelerde yer almak adeta görevimiz olacaktır. Çünkü taşıma hizmetinden yararlanan İzmir halkına en kaliteli ve ucuz hizmeti esnafımızın durumunu da gözeterek bir bütünlük içerisinde sağlayacak oluşumu gerçekleştirmek amacındayız.

Ulaşımında öncelikli hedefin, Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde güzergah izin belgesi ile yapılan toplu taşıma hizmetlerinin yeniden planlanması yönünde olmasıdır.

Bir başka konu da tahdit kapsamında olmayan yolcu taşımacılığında kullanılan otobüslerin koltuk sayılarının farklı olması, araç fazlalığının belli kriterler sağlanarak azaltılması ve kent kart sistemi içine dahil edilerek halkımıza taşıma hizmeti vermelerinin yararlı olacağı görüşündeyiz.

Elimizdeki verilere göre bir gün içinde;

a) Ticari Taksi	: 3256 adet araç ile	35.000 – 40.000 yolcu
b) Taksi Dolmuş	: 196 adet araç ile	24.000 yolcu
c) Servis	: 4553 adet araç ile	135.000 – 150.000 yolcu
d) Minibüs	: 1118 adet araç ile	225.000 yolcu
e) G.İ.B. Sahibi	: 1600 adet araç ile	60.000 – 75.000 yolcu
f) G.İ.B. olmayan	:1224(Takribi) adet araç ile	20.000 yolcu

taşınmaktadır.

Yukarıdaki belirtilen döküm dikkate alındığında; Birliğimizce gerçekleştirilen çalışmalarda İzmir'de günlük 400.000 civarında yolcu taşımacılığı yapıldığı ve bu taşımacılığında toplam 30.000 ila 35.000 civarında şoför esnafının faaliyetlerini kapsamaktadır.

Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde faaliyet gösteren esnafımızın çalışmalarının düzenlenmesine yönelik olarak yürürlüğe giren Yönergeler; bu araçlardan hizmet alan İzmir halkının hizmet kalitesini de arttıracak ve taşımacılıkta daha çağdaş bir düzeye gelmemizi sağlayacaktır.

Bununla birlikte tüm yönergelerdeki detaylar incelendiğinde özellikle hizmetin kalitesinin artırılması bakımından şoför tanıtım belgesi olarak adlandırılan belgenin de verilebilmesi için Birliğimiz ve Belediyemiz ile tüm taşıma sektöründeki esnafımızın eğitiminin bir an önce tamamlanarak bu yöndeki çalışmaların neticelenmesi önem arz etmektedir.

Yönerge gereği; alınması gereken raporların başında Psikoteknik Raporu ile Kimyasal madde Bağımlılığı Raporu bulunmaktadır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Uzun bir zaman dilimi sonrasında Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İl Emniyet Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Birliğimizin müşterek çalışmaları neticesinde yapılan Yönergeler, Yasaklar ve Cezalar, Görünüm ve Ruhsat işlemleri neticesinde taşıma sektöründeki esnafımıza belirli bir standart getirilmiştir. Bu standardın daha da verimli olabilmesi için eğitim çalışmalarının mutlak surette başarıya ulaşması şarttır. Çünkü İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği her konuda olduğu bu konuda da eğitimin büyük önem taşıdığına inanmaktadır.

Bu noktada ilgili kurum ve kuruluşlarla hem hizmet kalitesinin artırılması, hem de tarafların yasal yükümlülüklerini gereğince yerine getirebilmeleri açısından başta Halkla İlişkiler, Turizm Ve Çevre Bilgisi, İletişim ve Trafik olmak üzere gerekli konularda verilecek eğitimleri konusunda Birliğimiz gerekli çalışmaları yapmaktadır.

GÜZERGAH İZİN BELGESİ İLE YAPILAN TOPLU TAŞIMA HİZMETLERİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ ETÜDÜ

Bu çalışmalarda önemli bir bölüm de sonradan Büyükşehir metropol alana dahil edilen ilçelerin İzmir'e olan taşımaları ve ilçe içi yolcu taşımalarında araçların çalışma şekil ve şartlarının ve esnafımıza olan verimlilik oranının artırılması en önemlisi de hizmet alan İzmir halkının taşınmasında var olan kalitenin artırılması taşıma sektöründe önemli bir yer alan Eshot'a ait araçlar ve yakın zamanda hizmete gireceğine inandığımız metro ve deniz taşımacılığının da bütünlük sağlayacağı düşünülerek bu sistemin içinde Esnaf Teşkilatımızın da yer alabilmesi için konu ile ilgili uzmanların da çalışmaları ile Birliğimizce “**Güzergah İzin Belgesi ile Yapılan Toplu Taşıma Hizmetlerinin İyileştirilmesi Etüdü**” hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu etüd ile taşıma sektöründeki esnafımızın durumu tespit edilmiş, hat yoğunlukları, hat çakışmaları, zaman ve fiyat tarifeleri detaylandırılarak tüm İl düzeyindeki taşımalar için genel politikalar ve kararların oluşturularak, koridorlarda araç azaltılmasına gidilerek ve havuz sisteminin uygulanması ile temel yaklaşımların ve düzenlemelerin ortaya konulması ve öncelikli bazı koridorlar için daha ayrıntılı projelerin tanımlanması hedeflenmiştir.

Sonuç itibarıyla; Eshot, metro ve deniz taşımacılığında bütünlüğün sağlanabilmesi için Kent Kart Sistemine taşımacı esnafımızın da dahil edilmesi taşımadaki bütünlüğü sağlayacaktır.

Gerek eğitim ve gerekse ulaşımdaki yeniden yapılanma konusunda Birliğimiz her zaman olduğu gibi yasal çerçeve içinde yükümlülüklerini yerine getirmekte, gerekenleri yapmakta olup bu alanlardaki etkinliklerini arttırarak sürdürecektir.